

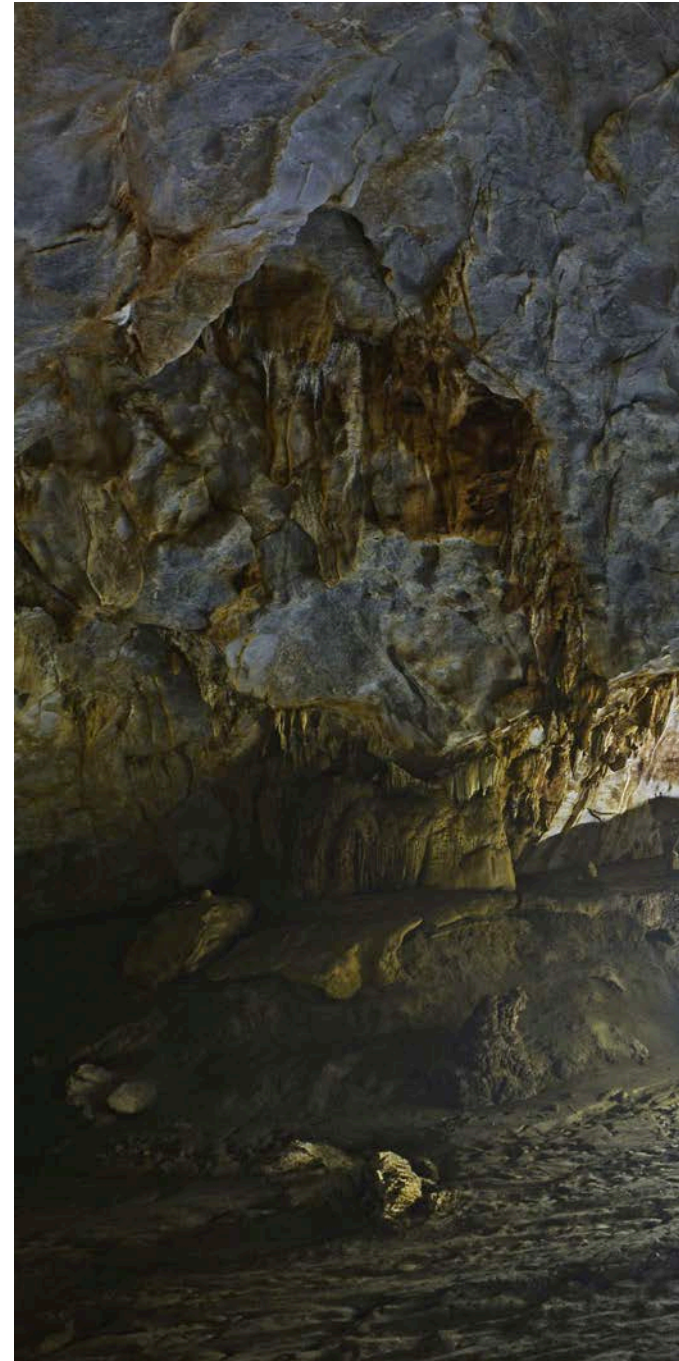
Nếu quan sát kỹ có thể thấy không một tháp nhũ nào vươn cao hơn gờ nhũ viền giới hạn phía ngoài của các hồ lắng đọng tương ứng. Quan sát kỹ các giai đoạn khác nhau trong quá trình phát triển một tháp nhũ trong hang Va, có thể thấy sự hình thành rừng tháp nhũ trong đó có liên quan mật thiết đến loại nước bão hòa $\text{Ca}(\text{HCO}_3)_2$ có trong hồ lắng. Điều đó cũng phù hợp với kết quả nghiên cứu về điều kiện thành tạo của loại nhũ tương tự trong hang Sima de la Higuera, Tây Ban Nha (Fernando Gázquez and José-María Calaforra, 2013).

So với các tháp nhũ gặp trong những hang động karst khác của Việt Nam, như động Thiên Đường (Quảng Bình), động Nam Sơn (Hòa Bình) và động Ngườm Ngao (Cao Bằng) thì tháp nhũ trong hang Va phong phú, nhiều và đạt tới giai đoạn phát triển cuối cùng để tạo nên một rừng tháp nhũ đồng đều, đẹp và độc nhất vô nhị trên thế giới. Các tháp đá hai tầng ở hang Sima de la Higuera (Tây Ban Nha) cũng đẹp, nhưng không có quy mô lớn và nhiều đến cả ngàn chiếc như trong hang Va.

3.1.7. Động Thiên Đường - động khô có hệ thạch nhũ phong phú và đẹp nhất Việt Nam

Động Thiên Đường nằm trong địa bàn xã Sơn Trạch, huyện Bố Trạch, tỉnh Quảng Bình, do Howard Limbert và cộng sự phát hiện năm 1992. Đây chính là một nhánh khô dài 3,5 km của hang Vòm - một hang sông có chiều dài 15,31 km, xếp thứ 343 trên thế giới về độ dài hang động karst.

Động Thiên Đường thuộc loại hang lạnh, lớn và nổi tiếng trên thế giới vì vẻ đẹp và sự phong phú của hệ thống thạch nhũ mà nó sở hữu. Trong động có những phòng lộng lẫy, nguy nga, với các thành tạo nhũ đá đa dạng, hài hòa, kích thước từ nhỏ xíu đến kỳ vĩ, khiến du khách ghé thăm nơi đây dù nhiều lần vẫn không khỏi cảm giác choáng ngợp (hình 3.112 - 3.128).

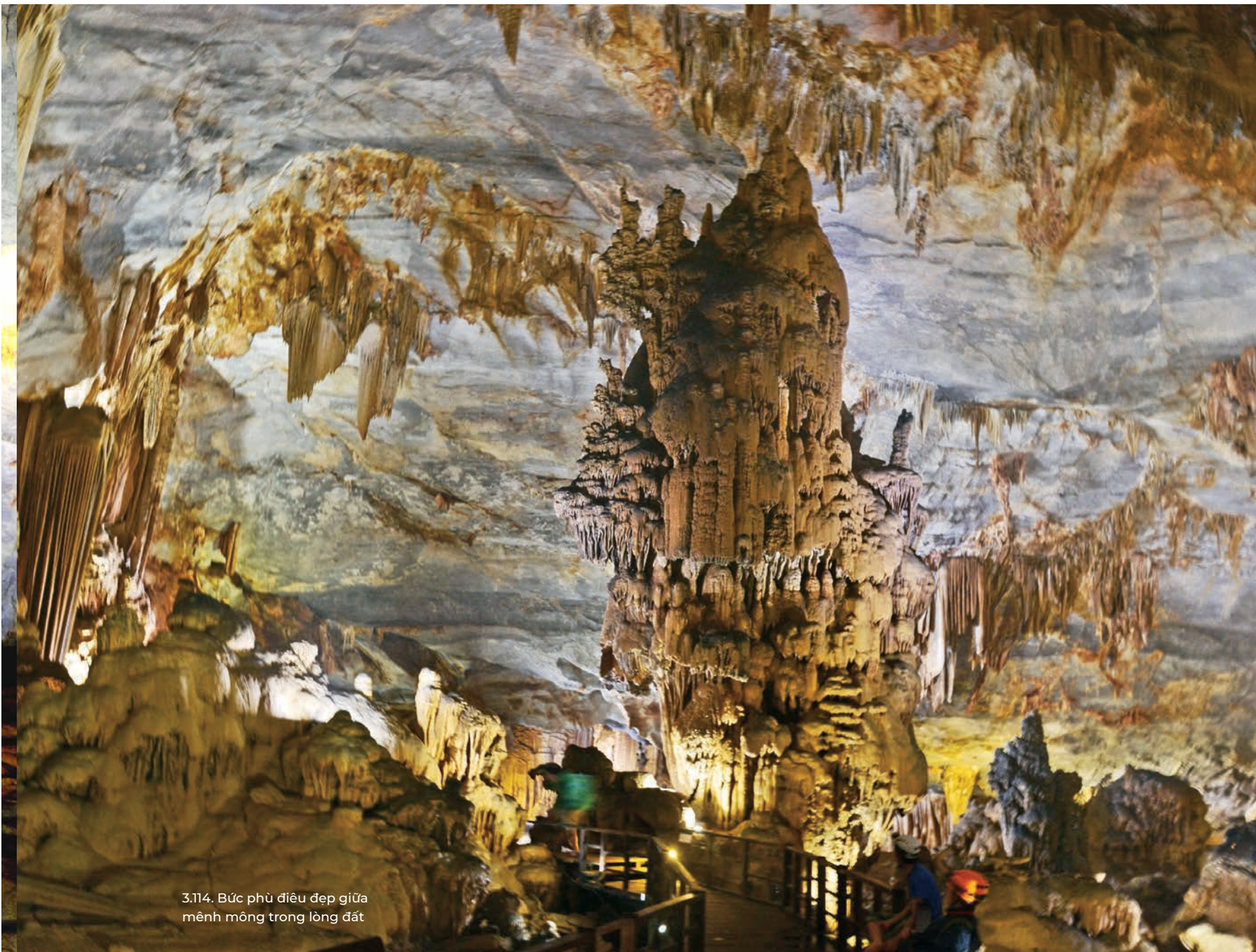

3.112. Động Thiên Đường - một thiên đường lộng lẫy
trong lòng đất (Ảnh: Nguyễn Quang Anh)

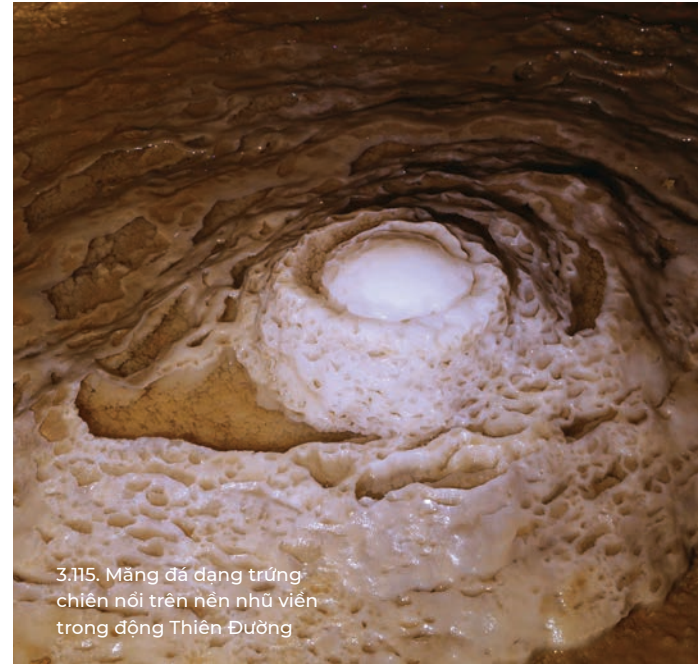
3.113. Thạch nhũ hình hình
thú lớn trên vách động

3.114. Bức phù điêu đẹp giữa
mênh mông trong lòng đất

Động được chia thành nhiều cung, mỗi cung có tên gọi riêng theo không gian và cách bài trí thạch nhũ của tự nhiên: cung Giao Trì, cung Quảng Hàn, cung Quân Tiên Hội Tụ, cung Đại Thánh Đường và cuối cùng là cung tái hiện Lịch sử đất trời vạn vật, với Thiên Trụ, Núi Đồi và Bầu Sữa Mẹ - nguồn sống của nhân loại.

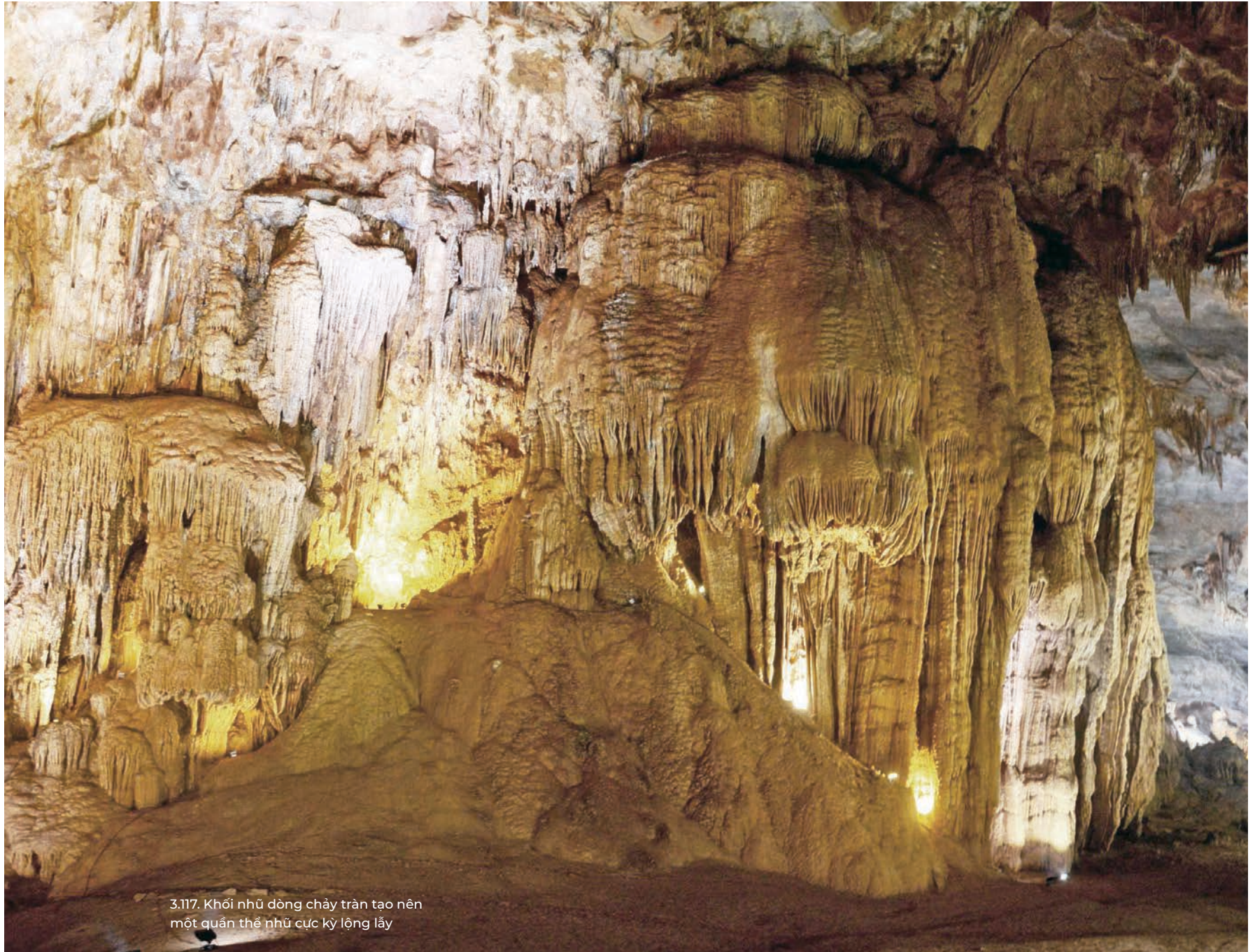
Ngoài vẻ đẹp mê hồn, hệ thạch nhũ trong động Thiên Đường còn đặc biệt phong phú, có mặt gần đủ các dạng nhũ đá có thể gặp trong các hang động karst trên thế giới. Trong mục 3.1.2. (Sự đa dạng và phong phú của hệ thạch nhũ trong các hang động karst) đã giới thiệu một số dạng thạch nhũ của động Thiên Đường: Nhũ rổ, nhũ viên, tháp nhũ, khiên nhũ, nhũ ống, măng đá chạm trổ, măng đá dạng trứng chiên, nhũ dòng chảy dạng riềm phủ. Không những thế, mỗi kiểu và dạng thạch nhũ trong động Thiên Đường còn rất đa dạng. Ví dụ, nhũ đá dạng trứng chiên (fried egg stalagmite) nói chung hiếm gặp trong các hang động thì trong động Thiên Đường lại có mặt khá phổ biến. Khi thì nó nổi lên trên một gò nhỏ có nhũ viên bao quanh, nhìn từ trên cao giống mô hình của một thiên hà dạng đĩa xoáy ốc (hình 3.115, 3.116), khi thì chúng ngự trên đỉnh của các măng đá hình trụ hoặc măng đá dạng chạm trổ tinh vi. Kiểu nhũ đá dạng dòng chảy (flowstone) trong động Thiên Đường càng gặp phổ biến hơn, từ các dạng có hình dáng thông thường đẹp mắt đến những dạng trải rộng có quy mô lớn, làm nền nghiêng cho những 'sân khấu' rộng mênh mông. Loại nhũ dòng chảy tràn hình thành trên nền tảng những măng đá lớn nhỏ, tạo nên các 'Cây Vàng', 'Cây Bạc', và đặc biệt, tạo nên một 'Thác Thiên Hà' cao vút, lộng lẫy, làm sững sờ mọi du khách đến thăm (hình 3.118).

3.115. Măng đá dạng trứng chiên nổi trên nền nhũ viên trong động Thiên Đường

3.116. Hình ảnh một Thiên hà (<https://www.google.com.vn/search?q=thiên+hà&dcr=0&source=lnms&tbm>)

3.117. Khối nhũ dòng chảy tràn tạo nên một quần thể nhũ cực kỳ lộng lẫy

3.118. Thác Thiên Hà trên nền
'rộng bậc thang'

3.119. Cụm măng đá dạng chạm
trở có tên "Bát Tiên Hội Tụ"

Đi trong thế giới thạch nhũ phong phú của động Thiên Đường, bằng trí tưởng tượng của mình, du khách dường như có thể bắt gặp những phong cảnh, những nhân vật, thậm chí cả những ‘nền văn hóa’ và tín ngưỡng khác nhau (hình 3.119, 3.120).

Có những thành tạo nhũ rất đẹp được hình thành bởi hai thế hệ thạch nhũ tiếp nối, điển hình là khối “Thỏ Ngọc” (hình 3.121). Khối nhũ ban đầu đã bị sập đổ, và trên thân nhũ bị xô nghiêng ấy đã mọc lên những măng đá của thế hệ mới, hình thành nên đầu và tai của chú thỏ ngọc đáng yêu. Có du khách để ý đến một “tổ chim” treo cao trên trần động. Thực ra đó là một đám nhũ rối (helictite) được đan kết tài tình (hình 3.122). Có thể đó là tổ của loài hạc mà thấp thoáng vẫn thấy trên tầng tầng thạch nhũ (hình 3.123). Điển hình cho nét đẹp tinh tế của Thiên Đường trong lòng đất có lẽ là Tháp Liên Hoa (hình 3.126). Về bản chất nó là một măng đá lớn nhưng được trang điểm bên ngoài bằng vô số cánh hoa, như những bàn tay vươn lên nâng đỡ phần đỉnh tháp. Các “cánh hoa” cấu tạo từ những khoáng chất có kiểu mọc tinh thể không giống với calcit và aragonit, có xu thế vươn lên ngược với hướng những giọt nước từ trên cao bắn xuống. Kết quả là trong động Thiên Đường đã hình thành một ngọn tháp đẹp như mơ, hiếm nơi nào có được.

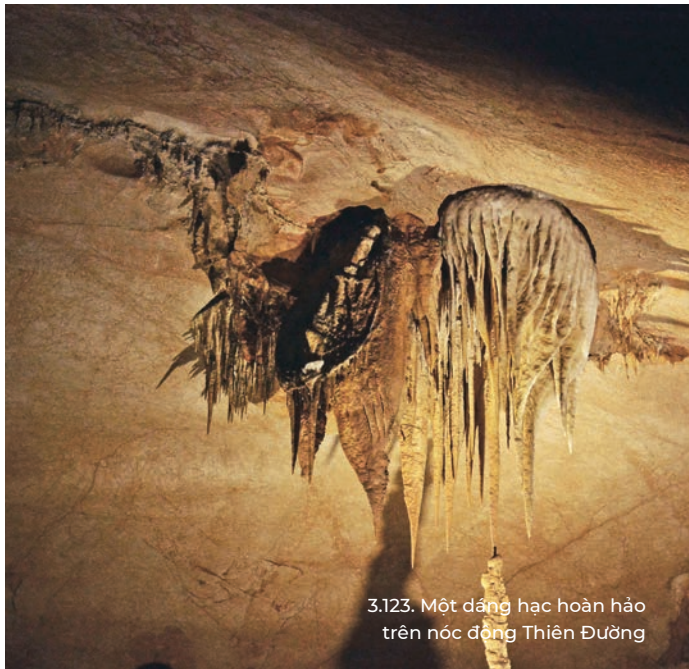
3.120. Biểu tượng
“Nhà rồng Tây Nguyên”

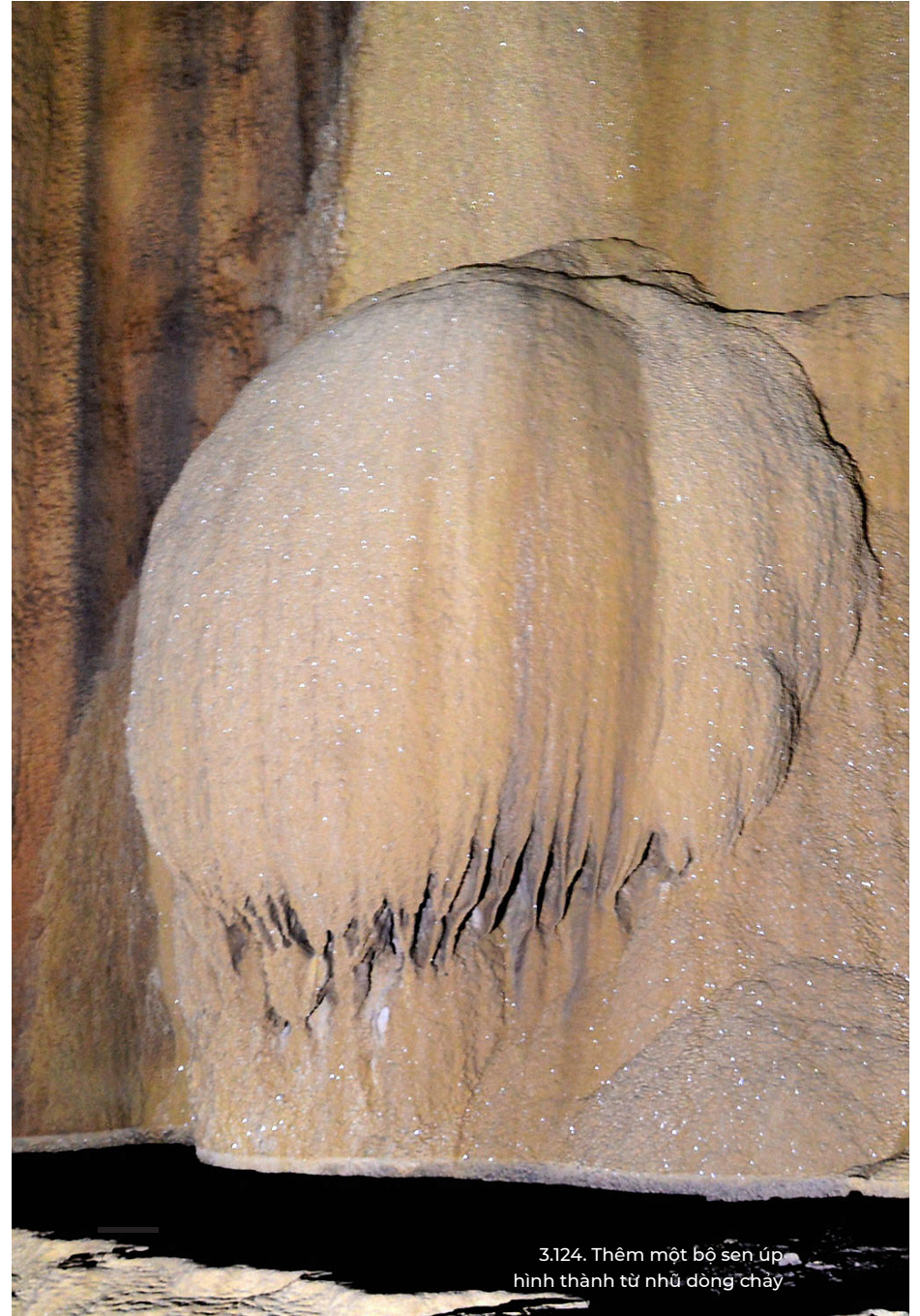
3.121. Thổ Ngọc vốn “tái sinh”
từ một khối khối nhũ bị sụp đổ

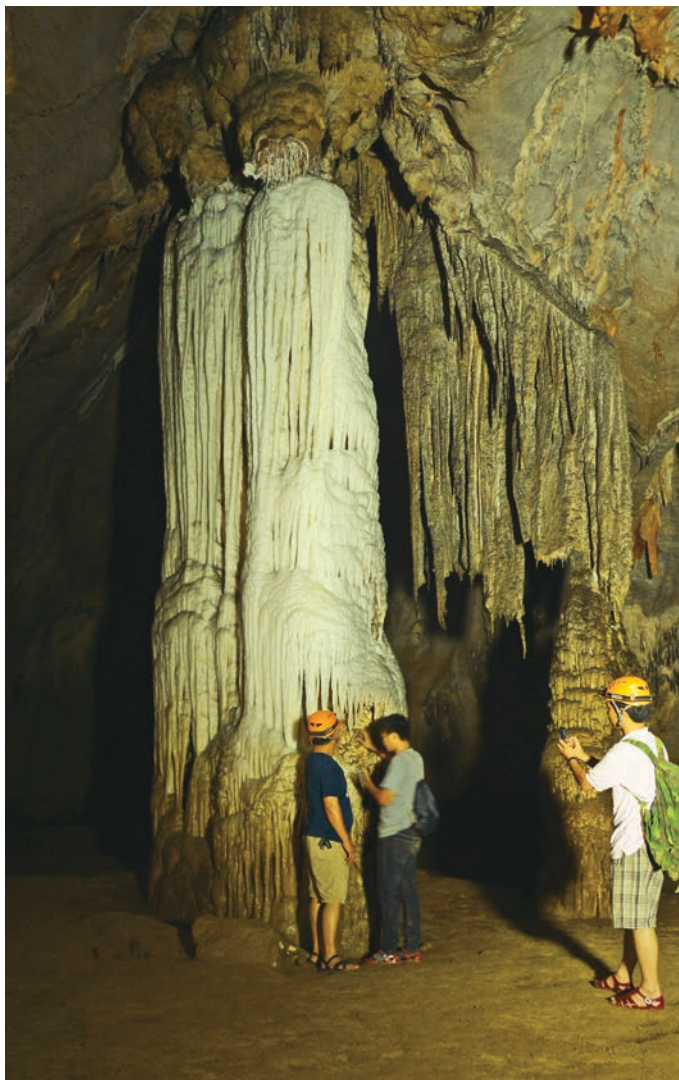
3.122. Nhũ rôi dạng tổ chim treo cao trên nóc động Thiên Đường

3.123. Một dáng hạc hoàn hảo trên nóc động Thiên Đường

3.124. Thêm một bộ sen úp hình thành từ nhũ dòng chảy

3.125. Một cây nhũ trắng cấu tạo từ các tinh thể calcit tinh khiết, phát ra tiếng nhạc thánh thót khi ta chỉ cần dùng tay búng nhẹ.

3.126. Tháp Liên Hoa mang vẻ đẹp tinh tế, tiêu biểu của động Thiên Đường

3.127. Ngọc động hình cầu vào loại lớn nhất ở Việt Nam

Chỉ tính riêng trên đoạn đường gần 1 km đi trên cây cầu gỗ tầu, du khách đã được chiêm ngưỡng bao nhiêu cảnh quan ngoạn mục dưới lòng đất, nơi được chiếu rọi bằng các ngọn đèn led màu sáng trắng, tạo nên không gian sang trọng và ấm áp. Trong đoạn tiếp theo gần 3 km của động còn rất nhiều loại thạch nhũ khác, chúng hiện còn ẩn nấp trong bóng tối, trong số đó đáng lưu ý là ngọc động Thiên Đường (hình 3.127) và Cây măng đá 'Linga Việt Nam' (hình 3.128). Khác với ngọc động tại những hang động karst khác, trong động Thiên Đường có một ổ ngọc động gồm những viên thuộc loại to nhất mà người ta đã thấy được, có những viên nặng đến 2-3 kg. Còn khối măng đá được mệnh danh là 'Linga Việt Nam' thì hiện diện ở cuối động Thiên Đường, bên rìa của một hố sập sâu gần 200 m của hang Vòm, nơi ánh sáng mặt trời có thể rọi xuống đáy. Khối thạch nhũ này là biểu tượng đẹp cuối cùng của 'Thiên Đường trong lòng đất', hiện lên sừng sững trên nền khói sương mơ ảo phía giếng trời.

So với các hang động karst có hệ thạch nhũ đẹp ở những vùng miền khác của Việt Nam như các động Ngườm Ngao, động Ngườm Pục ở Cao Bằng, động Thiên Đường ở Lai Châu, các động Hoa Tiên, động Nam Sơn ở Hòa Bình, các động Lùng Khúy, Khố Mỹ ở Hà Giang, các động Thiên Cung, hang Sừng Sốt ở Hạ Long - Quảng Ninh,... thì động Thiên Đường của Phong Nha - Kẻ Bàng vẫn nổi trội hơn cả với vẻ đẹp diễm kiều của hệ thạch nhũ đa dạng và phong phú bậc nhất. Ngay trong phạm vi Quảng Bình với nhiều hang động đẹp thì động Thiên Đường vẫn là động không có hệ thạch nhũ phong phú và đẹp nhất. Chắc chắn Thiên Đường cũng là một trong những hang động karst đẹp nhất thế giới, luôn thu hút sự chú ý của du khách trong và ngoài nước mỗi khi có dịp ghé thăm Việt Nam.

3.128. 'Linga Việt Nam' - măng đá dạng linga bên hố sập cuối động Thiên Đường

3.129. Hang Sơn Oxalis với hệ
thạch nhũ nguy nga, tráng lệ
(Ảnh: Hoàng Trung Kiên)